

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ג כסלו תשע"ג: הדלקת נרות: ירושלים 04: תל-אביב: 18: חיפה: 08: מוצאי שבת: ירושלים: 17: תל-אביב: 19: חיפה: 17: ר"ת: 5:55

פרשת תולדות

ברכה לזולת

ברכה מעולה ומושלמת, היא זו הבאה מתוך שמחה וטוב לבב!
נלמד מהפסוק: "זעשה לי מטעמים... ואכלה בעבור תברכך נפשי" (פרק כז-ד)

וכתב רבינו בחיי אין כוונת יצחק בשאלת המטעמים בתענוג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתענגת. כי בהתחזק כוחות הגוף יתעוררו כוחות הנפש ומתוך שמחת הנפש תחול עליו רוח הקודש כמו שאמרו חז"ל: "אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות, אל מתוך שמחה..." [ובספר איש לרעהו (עמ' רנ"ב) הטעמנו, לפי"ז, שלכן ביקש יצחק דוקא ציד של בשר, ולכן הובא לו גם יין. כדי שתהיה הברכה מתוך שמחת הנפש שהרי "אין שמחה אלא בבשר ויין"...]

אמרו חז"ל (תנחומא-ויחיל) כל המברך את ישראל כאלו מברך את השכינה שנאמר "כי מבורכיו יחשו ארץ ומקלליו יכרתו" (תהלים לו). [לעומת זאת, כאשר בא לידו לברך את איש ישראל, ומסרב, עונשו גדול מאד כמו שאמרו חז"ל (ברכות נה) דמי שנותנין לו כוס של ברכה לברך ואינו מברך מקצרין ימיו ושנותיו דכתיב "ואברכך מברכך".] אמר רבי מאיר, כל המברך את ישראל כאלו מברך את השכינה שנאמר "כי מבורכיו". לא נאמר כי "מברכיהן" אלא כי "מבורכיו".

וכתב הפלא יועץ: ראוי לאדם להשתדל תמיד שיברכוהו, ויברח מאד מלהתקוטט עם שום אדם ולהיות גורם קללה לעצמו, שהרי אמרו חז"ל (מגילה טו) "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך". ולכן יהיה כל אדם חפץ בברכה, ובפרט לברכת תלמידי חכמים וצדיקים יתאוה לה, ויהא מחזיר אחריה שברכתן קרובה להתקיים.

ויש להקפיד לענות "אמן" אחר ברכת הצדיקים, וכפי שכתב החזון איש (בהוספות לספרו על טהרות) כי "כל ברכה של גדול הדור עושה רושם למעלה, ועושה עת רצון, ולכן ראוי למתברך לברך את המברך".

ונשאל הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א: האם כח הברכות שייך לנשמה? והשיב עפ"י מה שאמרו חז"ל (יומא נד): בני ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתן קללה, ולישראל יש כח זה. עוד אמר רבי חיים כי יש ענין שהנצרך לברכה יבוא בעצמו לבקש ברכה ולא שעשה זאת באמצעות שליח.

"שים ירך על ראשי וברכני..."

סיפר הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל (גאב"ד חוג חת"ס): פעם נוכחתי בביקורו של הרה"ק מהר"א מבעלז זצ"ל אצל הרב מפרשבורג הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל. לקראת יציאתו, פנה האדמו"ר לרב מפרשבורג וביקש: "ברכני!" נרתע הרב מלברכו. הפציר בו האדמו"ר. התחיל הרב ממלמל אמר לו האדמו"ר "אין כוונתי לברכה כזו!"

נטל האדמו"ר את ידי הרב מפרשבורג והניחם על ראשו ואמר לו: "ברכני בברכת "ויברכך". נתן הרב מפרשבורג קולו בבכי וברכו כדבריו ונפרדו זה מזה לשלום.

לאחר זמן נתלוותי לרב מפרשבורג בדרכו סמוך לישיבת חיי עולם שבאזור גאולה בירושלים. ישבו שם קבצנים שפשטו ידם לצדקה.

ניגש הרב מפרשבורג לאחד מהם. שלף מארנקו מטבע הגון ונתן לו. הודה לו העני מעומק הלב.

והנה לתדהמתי פונה הרב מפרשבורג לעני ואומר לו: "ברכני כעת"... העני הנבוך מלמל כמה מלים. אמר לו הרב: "אין כוונתי לברכה כזאת! אלא שים נא ירך על ראשי וברכני בברכת "ויברכך".

עשה העני כדבריו, הניח את ידיו על ראשו וברכו. לאחר מכן אמר לי הרב מפרשבורג: "אם אני ראוי לברך את הרבי מבעלז, אף האיש הזה ראוי לברך אותי!"

עפ"י "רשומים בשמך"

עלון השבוע פרשת תולדות הוקדש לעילוי נשמת אמי מורתי
מרת גנסייה נעכע שפירא ע"ה
בת ר' דוב בער ז"ל
נלב"ע ג' כסלו
ת.נ.צ.ב.ה.

עלון השבוע פרשת תולדות הוקדש לעילוי נשמת האשה החסובה
מרת אליס בילע ע"ה בת ר' יצחק זצ"ל
אלמנת הרה"ג ר' סלימן בן ר' דוד ששון זצ"ל
נלב"ע ג' כסלו תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת הזקוק לישועה!

נלמד מהפסוק: "זיעתך יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא" (פרק כה-כא)

וּכְתַב הַרְשָׁבִים: "לנכח אשתו" - פירוש בשביל אשתו. וביאר דבריו הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל (בספרו משך חכמה), כי יצחק היה בטוח שיהיה לו זרע, שהרי הבטיח השי"ת לאברהם "וקראת את שמו יצחק והקימותי בריתי איתו... לזרעו אחרי" וכל חששו היה כי יתכן שיתנו לו בן מאשה אחרת. לכן התפלל כפי שהובא במדרש (פר' סג) שהיה אומר: רבונו של עולם, כל בנים שאתה נותן לי יהיו מן הצדקת הזו. וכך פירש גם הספורנו: אף על פי שהובטח על הזרע שיירש, התפלל להשי"ת שיתן לו אותו הזרע מזאת ההגונה הנצבת נכחו.

מדוע הקב"ה מתאווה לתפלת הצדיקים?

אמר חז"ל (יבמות סב.): מפני מה היו אבותינו עקרים? מפני שהקב"ה מתאווה לתפלתן של צדיקים. וצריך להבין: מה מיוחד בתפלתן יותר מתפלת שאר אינשי דעלמא? ודחוק לומר שתפלת צדיקים עדיפה, משום שהם יודעים לכוון יותר טוב בתפלתן בכוונות נעלות ונשגבות, שהרי כבר מצינו שתפלת המדוכאים ונשברי הלב מקובלת ביותר אצל הקב"ה, ככתוב: "קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע", וזאת גם ללא כוונות נעלות ונשגבות, דהעיקר הוא: "רחמנא ליבא בעי" נמצא שישנן נשברי לב גם אם הם לא צדיקים, וישנן צדיקים שאינם שבורי לב. ואעפ"כ הקב"ה מתאווה לתפלתן. וצ"ע.

אלא נראה לבאר שישנו כלל יסודי וברור המשותף גם לצדיקים וגם לנדכאים ושבורי הלב, שגורם לכך שהקב"ה יתאוה ויקבל את תפלתם וכלל זה יכול להתאים לכל יהודי, והוא: שיגש לתפלה מתוך הרגשה והכרה ברורה שאין לו על מי לסמוך בעולם כלל ואין לו במי להסתיע אלא בהקב"ה בלבד! ורק בו תולה מבטחו, ומקוה ומצפה רק לישועתו בלבד! לתפלה כזו מתאוה הקב"ה והיא שמתקבלת.

הוא שנאמר: "רוצה ה' את יראיו - את המיחלים לחסדו" - רק את אלו שמיחלים רק לחסדו ולא מצפים לגורם נוסף שיעזור. וזה שאנו מדגישים בתפלה: "יהי חסדך ה' עלינו - כאשר יחלנו לך" או "מעולם קיוונו לך". מעלה זו ישנה בדרך כלל רק לצדיקים לפי שרואים תמיד רק את השי"ת לנגד עיניהם ואפס זולתו, וכן לנשברי הלב שהם במצב שאין להם כבר תקוה משום גורם, אלא מקווים לישועת ה' בלבד ועליהם נאמר "תפלה לעני" וגו'.

התפלה היא רפואה טבעית ולא סגולית

אומרים חז"ל בגמרא (ברכות יב): "כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא שנאמר (שמואל א-יב, כג) "גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם".

ותמה הגרי"ש אלישיב זצ"ל: מדוע הוצרכו חז"ל ללמדנו זאת מהפסוק בנביא, והרי פסוק מפורש בתורה "לא תעמוד על דם רעך" וממנו ניתן ללמוד שכל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש הריהו חוטא. ואף אם נימא שהפסוק מדבר על חולה שיש בו סכנה, עכ"פ גם בחולה שאין בו סכנה נחייבו להתפלל משום מצות גמילות חסד. (וגם נכלל במצות "השב תשיבים").

ותירץ הגרי"ש אלישיב עפ"י המחלוקת המובאת במשנה (יומא פ"ח משנה ז) בין חכמים ורבי מתיא בן חרש במי שנשכו כלב שוטה וחיוו בסכנה לחכמים אסור להאכילו מיותרת הכבד של הכלב, כי אין זה רפואה בדוקה. וביאר הרמב"ם בפ"י המשניות שחכמים סוברים שאין עוברין על המצוות אלא ברפואה בלבד, ר"ל בדברים המרפאים בטבע והוא דבר אמיתי מתוך הדעת והנסיון הקרוב לאמת, אבל להתרפאות בדברים שהם מרפאים בסגולתן אסור. כי כוחם חלש, אינו מצד הדעת ונסיונו רחוק".

לפי"ז י"ל שאילולי הפסוק היה מקום לומר שיש חובת השתדלות רק בדברים המרפאים בדרך הטבע. אבל תפלה היא השתדלות רק בדרך סגולית וממילא אין חובה להתפלל על החולה, לפיכך משמיענו הפסוק בשמואל שמי שאינו מתפלל נקרא חוטא.

נראה להוסיף ולהביא ראיה לדברי הגרי"ש אלישיב שתפלה אכן מועילה בטבע ולא רק בדרך סגולית, ממה שמבואר **במהרש"א** (על גמרא קידושין כט:): שמי שנעשה לו נס ע"י התפלה אין מנכין לו מזכויותיו (אף שבכל המקרים מקובל שמי שנעשה לו נס מנכין לו מזכויותיו), לפי שהטביע הקב"ה בכח התפלה שתועיל בדרך טבעית. נמצא לפי תרוצו של הגרי"ש שזה גופא מלמדינו הפסוק הנוסף, ויש למהרש"א מקור לדבריו מהפסוק.

כיצד מתפללים לפני ה'?

סיפר הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל כי פעם ביום הכיפורים נצרך הגר"ש גריינמן זצ"ל לשאול בדחיפות את החזן איש שאלה חמורה הנוגעת לפיקוח נפש. הוא נכנס לשאול, אך החזן איש כבר נעמד לתפילת העמידה של מוסף.

מכיוון שהייתה זו שאלה של פיקוח נפש, החליט לשאול את החזן איש באמצע התפלה. הוא ניגש ולחש את השאלה באוזני החזן"א, אך החזן"א לא הגיב. הוא חזר ושאל בקול רם, אך אין תגובה. החליט השואל להניח את ידו על גופו הטהור של החזן"א, וגם אז לא היתה כל תגובה.

בצר לו עמד ונענע בשתי ידיו את גופו של החזן"א, ורק אז פתח החזן"א את עיניו. המחזה היה נורא היה נראה בעליל כאילו הגיע מעולם אחר. הציע אז השואל את שאלתו. החזן"א השיבו על אתר בניענוע ראש ומיד חזר לתפלתו בדביקות עצומה.

דרכי החיים

בוחה של תפלה

סיפרו פעם לגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כי בשערי חסד מתגוררת אלמנה אחת אשר מעל לדירתה מתגוררים שכנים המסבים לה עגמת נפש וצער.

הזדעזע רש"י לשמע הדברים ותהה מעמקי לבו הטהור: כיצד אפשר בכלל לצער אשה אלמנה! ותוך כדי כך הוסיף: כאשר אתפלל "והצילני משכן רע" אכוון גם על שכניה של האשה האלמנה".

והנה כעבור שבועיים ימים, ללא כל הודעה מוקדמת, העתיקו השכנים הרעים את דירתם למקום אחר. ויהי לפלא.

חיכו ממתקים - קטז

הסגולה להוושע תלויה בלב האדם...

הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל התריע תמיד אודות הלהיטות אחר אמצעים שונים לתפלה - בעיקר בנסיעות למקומות הקדושים - עד ששוכחים כי עיקר התפלה הוא השיחה וההתחננות לפני הקב"ה בפשטות מתוך הלב כבן המתחטא לאביו.

מעשה באחד ששפך בפניו את מצוקתו: תקופה ארוכה הוא מתפלל בקביעות בכותל המערבי ועדיין לא נושע מצרתו. הורה לו רבי מרדכי: הפסק ממנהגך ללכת להתפלל בכותל המערבי, ושפוך את לבך ובקשותיך בבית הכנסת או בביתך. "תולה אתה את יחבך בכותל המערבי, בסגולת המקום וקדושתו... עליך לכוון את תפלתך אל בורא העולם, השומע את תפלתך בכל מקום ושעה ובלי אמצעים, ובכך תוושע".

והיה אומר פעמים רבות: "הקב"ה שומע את התפלה בכל מקום שהוא! כל מעלת ה"מקום" בתפלה, היא רק כלי ואמצעי לרומם את האדם ולקרבו לבורא". [אך אין להפוך את האמצעי וה"כלי-עזר", לעיקר, ולהפוך אותו כסגולה הראויה להוושע מצד עצמה, וזאת על חשבון הזנחת העיקר].

עפ"י יחיד ודורו

להיות אמיתי במעשיו ובדיבוריו עם הזולת !

נלמד מהפסוק: "אולי ימושני אבי והייתי בעניו כמתעתע" (כז-יב)

ואמרו חז"ל: כל המחליף בדיבורו [רש"י: משנה בדיבורו שלא יהיה ניכר] כאילו עובד עבודה זרה. כתיב הכא "והייתי בעניו כמתעתע" וכתיב התם (חבקוק ג) "הבל המה מעשה תעתועים" (סנהדרין צב.). לאור דברי חז"ל אלו, הכיצד שינה יעקב בדיבורו? התשובה היא כפי שכתב רש"י (מכות כד): לא רצה [יעקב] לשקר מתחילה... אלא שאמו הכריחתי ועל פי הדיבור, כדכתיב "עלי קללתך בני" ומתרגמינן "אלי אתאמר בנבואה".

הורה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כי מותר לאדם לשנות בדיבורו מדקדוק האמת כאשר יש בכך תועלת לזולת ועשיית חסד עמו. למשל: אין איסור שקר לבעל מכונית לשנות ולומר שנוסע לכיוון אחר, בכדי שפלוני יצטרף אליו בנסיעתו, כי עושה כן תועלת וכדי לעשות חסד, ובלאו הכי לא ירצה פלוני להטריחו לנסוע חוץ למקומו.

וכתבו תלמידי רבי שלמה זלמן שלא אחת נשאל על ידי נהגים בעלי רכב לאחר שמחות חתונה וכדומה "האם הרב נוסע הביתה"? והציעו בעלי הרכבים את עצמם בבקשה לזכות להסיע את רש"י לביתו. אולם שאלה "תמימה" היה שואל אותם כל פעם: "האם אתה בין כה נוסע לשערי חסד?" והלה השיב ב"הן" ומיד באה ההסכמה לנסוע עם בעל הרכב.

מעשים כאלו שחזרו על עצמם תמידין כסדרן, היו תמוהים במקצת בעיני הנוכחים: מה סובר רבי שלמה זלמן, האם הוא באמת חושב שכל כך הרבה רכבים "נוסעים בין כה" לשערי חסד? [והיאך זה שגורם להם בעקיפין לשנות מן האמת?]

ואולם התמיהה נתיישרה מדבריו של רבי שלמה זלמן עצמו, כאשר נשאל על אופני אמירת השקר המותרים, האריך בדוגמאות שונות של שינוי מהאמת כשזה לתועלת, והביא לכך דוגמא אישית:

"פעמים קורה ששואל אותי אדם אם יכול להסיע אותי הביתה, ואני שואל אותו אם בין כה עובר דרך שערי חסד, והלה משיב בחיוב. יודע אני שאינו אומר אמת, ולא היה בדעתו כלל להגיע לשם. אבל הוא עושה זאת לטובתי לעזרני ולהסיע אותי הביתה, אלא שחושש שלא אסע איתו אם יאמר שנוסע במיוחד, ואכן מותר לשנות בשל כך, כיון שהוא לתועלת ועשיית חסד. (עפ"י שלמי מועד)

זהירות יתירה בדקדוק האמת

עד כמה הקפיד הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל על דיקדוק האמת ובמיוחד בנוסח שחוקקים במצבה על הנפטר, נלמד מהמעשה הבא:

סיפר הגאון רבי יוסף שרגא שיינברגר שליט"א: נוכחתי פעם בבית הגרי"ש אלישיב בשעה שהראו לו נוסח שהוכן לכתוב על מצבה. היה כתוב שם ש"הנפטר היתה בעלת יסורים וקבלתם באהבה". הגיב על כך הגרי"ש: "היאך אפשר לכתוב נוסח כזה, האם אנחנו יודעים מה זה קבלת יסורים באהבה? האם יש לנו כל מושג בזה?" על כן הורה הגרי"ש שלא לכתוב כך.

עוד היה כתוב שם: "קידשה שם שמים במעשיה". גם מנוסח זה לא היה מרוצה. "וכי יודעים אנחנו מה זה נחשב קידוש שם שמים?" ופסק שלא לכתוב כך.

ועל הנוסח שכתבו: "השפיעה במעשיה שיתקדש שם שמים", הקדימו בני המשפחה ונימקו מה ראו לכתוב כך, וסיפרו מעשה שהיה שאחות בבית החולים התפעלה ממעשיה ועי"כ חזרה בתשובה. על זה אמר הגרי"ש: "המילה 'השפיעה' זה לשון של בפועל. ואין לכתוב כך. וכשהציעו לכתוב תחת זאת את המילה 'גרמה' הסכים בדוחק.

מניעת צער וטרחה מהזולת

שלא לגרום צער וטרחה יתירה לזולת !

נלמד מהפסוק: "ויזד יעקב נזיד" (פרק כה-כט)

ואמרו חז"ל (במדבר הגדול): בא וראה כמה עבדים ושפחות היו לו לאביו, וכשהוא בא מבית המדרש, מוצאן שהן ישינין, אינו רוצה להרגיש ולהצהיב [=להכעיס, כפירוש התרגום בפסוק "וכעסתה צרתה" (שמואל א-א,ו) - ומצהבה לה"] את אחד מהן שישימשו אלא הוא עומד ומבשל לעצמו". ומעתה נדון בעצמינו: אם כך היה יחסו של יעקב אבינו למשרתיו, על אחת כמה וכמה כלפי כל אדם.

כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים-תתרט"ד): המכביד על השכירים, כגון אם השכיר אחד לעשות מלאכתו, או ללמד בניו או שאר דברים, לא יטריחנו יותר מדי או ממה שהתנה עמו להטריחו. ואין להתנות עם אדם יותר על מה שיכול לעשות. אם אתה יודע שאינו יכול לילך יותר מכך וכך מיל, אל תאמר לו: על מנת שתלך, יותר ממה שאתה יודע שיכול לילך. אף על פי שזה מתרצה, אסור לו להטריחו יותר מאשר יכול לסבול, וכן בכל השכירות.

ומצינו אצל גדולי ישראל, שמרוב זהירותם מלהטריח את זולתם, נמנעו אף מלגרום שיקומו לכבודם... ועשו זאת לא רק בגלל ענותנותם, כפי שאומרים חז"ל (במד"ר טו): אמר ר' אבא הכהן בר פפא, כשהייתי רואה סיעה של בני אדם, הייתי הולך בדרך אחרת שלא להטריח עליהן שלא יהיו רואין ועומדים מלפני. וכשאמרתי הדברים לפני ר' יוסי ב"ר זבידא אמר לי צריך אתה לעבור לפנים ויהיו רואין אותך ועומדים לפניך, ואתה מביאם לידי יראת שמים.

אחת הקבלות שקיבל על עצמו **הסבא מסלבודקא** - הגרנ"צ פינקל זצ"ל היא להזהר במאד שלא לפנות לבני הישיבה בדרישות ובבקשות "מיותרות", מחשש שמא יעבור על לאו ד"לא תרדה בו בפרך", שהרי הם לא יוכלו לסרב לו...

שלא להטריח...

רגיל היה הגאון מטשיבין לספר על הגאון רבי דוד בהר"ן זצ"ל שהיה מיקל בשאלות בהלכות הפסח. וכשנשאל על כך רבי דוד, "חיתכן? הלא כל הפוסקים מחמירים בהלכות הפסח וכיצד אתה מיקל?!? היה משיב: "יש לי הרבה חומרות לעשות ואילו הייתי יודע שאתם תעשו זאת בעצמכם הייתי אומר לכם אותם, אבל יודע אני שתטילו אותם על נשותיכם וזה אינני רוצה כי כבר יש להן מספיק עבודה..."

פעם הגיע רבי דוד בהר"ן בדרכו לתפלת ותיקין, אך משום-מה חזר מיד לביתו, ושוב חזר לבית הכנסת. המתפללים ידעו שכל מעשיו הם עפ"י הלכה. שאל אותו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל לסיבת הדבר.

גילה לו רבי דוד בסוד: "מתגורר אני אצל בני (אחרי פטירת אשתו). היום שלא ברצוני שכחתי לשטוף את כוס הקפה ששתיתי בחצות הלילה, ועד הבוקר עלולה שארית הקפה להתייבש וקשה יהיה עליה לשוטפה. חזרתי איפוא על עקבותי כדי לשטוף את הכוס בעוד השארית רכה".

מתוך מאמר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

האמת (א) / הרב נפתלי זינברג

בדיקה שטחית תותיר אותך עם מידע מקוטע שעלול לגרום אתריו טעויות ומכשולות.

חז"ל גילו לנו יסוד אדיר שאמור להדריך אותנו ולהשפיע עלינו בכל מהלך חיינו. הם כללו זאת בשתי מילים בלבד: **"עלמא דשיקרא"**. כלומר, כל הבריאה כולה מוגדרת כעולם של שקר.

משמעות אמירה זו אינה בהכרח מפני שאנו משקרים אחד לשני - או לעצמנו - אלא הרבה יותר בסיסית: עולמנו הוא עלמא דשיקרא מפני שכל כדור הארץ הזה בו אנו חיים ופועלים אינו העולם האמיתי כלל.

ניקח דוגמא לכך מגופנו. האם "האדם" הוא הגוף שלו? האם באמת היד ממששת? האמנם העין רואה, האוזן שומעת, האף מריח והפה מדבר? או שמי שבאמת מבצע את כל הפעולות הללו זו הנשמה - באמצעות כלי הגוף?! כל אחד יודע ומבין שהגוף אינו אלא "בגד חיצוני" לאישיותו האמיתית של האדם הגלומה בנשמתו!

הוא הדין, וכך הדבר, ביחס לכל העולם כולו שאינו אלא מעטה חיצוני לדבר השם שמחיה ומקיים אותו!

* * *

אמנם, המשמעות של 'עלמא דשיקרא' לא מסתיימת בהגדרה הפילוסופית מחשבתית של העניין, אלא מקבלת ביטוי מעשי בחיינו כאן.

עצם המציאות לפיה האדם "נמשך אחרי הזרם" היא ביטוי של שקר, משום שאיזה נימוק אמיתי עומד מאחורי זרם העולם?!

הגורמים להימשכות האוטומטית אחר הזרם הם שניים: (1) עצלות (2) טעות. במקרה הראשון אדם כלל אינו מפעיל את מחשבתו משום עצלותו, והוא פשוט זורם עם הזרם... במקרה השני האדם מוכן להפעיל את מחשבתו אך הוא טועה בכך שהוא מראש סומך על אחרים ואינו מנסה ללבן בעצמו את העניין.

...כבר באותו מטבח בשרי בו שימשתי כמשגיח כשרות במשך ימים ספורים, למדתי שני יסודות לחיים:

(1) אסור לך להיות עצלן!

(2) אל תסמוך על אחרים!

המשך יבוא בס"ד

מעשה שהיה. בדידי הווה עובדה.

בהיותי צעיר ביקש ממני חבר ששימש כ'משגיח כשרות' באולם מסוים למלא את מקומו למשך שבוע ימים. הסכמתי.

נכנסתי לתפקיד ומיד ביקשתי לברר את מקור רכישת הבשר לאירועים במקום. מסרו לי את הפרטים, הספק הוא פלוני והמשגיח שעובד אצלו הינו אלמוני (לא היה מדובר באספקת בשר מסודרת שמגיעה מחברות גדולות עם תעודות מסודרות, חותמות והולגרמות).

נפגשתי עם המשגיח וביקשתי לתהות על קנקנו. באיזו ישיבה למד? לאן הוא משתייך? וכמה על מנת לעמוד על טיבו של האדם שעל דברתו מנוהלים האירועים באולם.

לשמחתי הכרתי כמה מהרבנים בישיבה בה למד כן שלא היה לי קשה להתקשר אליהם ולבקש מידע. בחרתי להתקשר לאחד מהם שמלבד למדנותו הידועה הוא גם זכה למנה גדושה של חכמת חיים - מה שמכונה "השולחן ערוך החמישי" - ידעתי שממנו אצא עם אינפורמציה ברורה.

הרב שמע אודות מי אני מתעניין ותיכף אמר:

הוא ירא שמים גדול!

מדקדק בקלה כבחמורה!

אין שום בעיה לאכול בבית שלו!

אבל האם ניתן לסמוך עליו לגבי כשרות תעשייתית? זו כבר שאלה אחרת לגמרי, שכן מדובר באדם תמים מאוד!

מסתבר שהיה מדובר באדם שאם רק רצית היית יכול למכור לו את בניין הכנסת! למרות היראת שמים בה התברך, התפקיד האחרון שהתאים לאישיותו היה להשגיח על כשרות. ומה גם בחברה גדולה שבעליה לא שומרי מצוות. די היה במעט ערמומיות מצדם כדי להטעות אותו ו"לסובב אותו".

הודעתי לבעל האולם שעליו להשיג בשר ממקור אחר. נלחמתי על עמדותי זו וברוך השם הצלחתי במשימה. כך יכולתי לישון בלילה באופן רגוע, מתוך ידיעה שלכל הפחות מצדנו נעשתה ההשתדלות הנצרכת על מנת שלא להיכשל.

* * *

אני מספר זאת רק כדי שישמש כדוגמא, כיצד בדיקה מעמיקה יותר של נושא מעניקה לך תמונה פנורמית של המתרחש - בעוד

עלון השבוע פרשת תולדות הוקדש לעילוי נשמת אמנו וסבתנו

האשה הצדקת ורבת החסד מרת אסתר בת חסיבה ע"ה

יום פטירתה ז' כסלו תשכ"ז

ת.נ.צ.ב.ה.